

Важливо зазначити, що всі перелічені чинники є взаємопов'язаними та доповнюють один одного. Тому для досягнення максимального ефекту рекомендується впроваджувати їх комплексно.

Підвищення ефективності – це постійний процес, який не має кінця. Він потребує системного підходу, постійного аналізу та вдосконалення. Лише за умови безперервного розвитку та оновлення – підприємство може залишатися конкурентоспроможним та досягати успіху.

Список використаних джерел

1. Зубко М.О. Шляхи підвищення та чинники зростання ефективності діяльності підприємства. *Гуманітарний і інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих вчених* збірника матеріалів конференції матеріали П'ятої всеукраїнської науково-практичної конференції. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2019. С. 106-109.
2. Іваницька С.Б., Анісова Н.В., Петрова А.О. Кадровий потенціал підприємства: фактори формування та використання. *Ефективна економіка*. № 10. 2013. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2405>.
3. Штучний інтелект у виробництві: переваги та приклади застосування. URL: <https://wezom.com.ua/ua/blog/shtuchniy-intelekt-u-virobnitstvi-perevagi-ta-prikladi-zastosuv>.
4. Маринкевич І.І. Інвестиційний потенціал розбудови економіки України після війни. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a9832ff6-9f70-41b6-81c1-be4d>.
5. Гринько Т.В. Проблеми та напрями формування моделі інноваційного розвитку України на основі іноземного досвіду. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Світове господарство і міжнародні економічні відносини»*. 2013. Вип. 5, т. 21, № 10/2. С. 32-38.

Позігун Є. А., Назаренко П. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РОЛЬ ЖІНОК У ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Жіноче підприємництво має вирішальне значення для економічного зростання. Гендерна рівність є ключовим чинником у досягненні економічного процвітання для будь-якого суспільства [5]. Використання потенціалу як чоловіків, так і жінок є необхідною умовою для сталого розвитку економіки.

Підприємства, що належать жінкам, мають менші шанси на виживання та стикаються з труднощами у фінансуванні та конкуренції. Вони також змушені вирішувати багато додаткових завдань, таких як утримання репутації та боротьба з

упередженнями, що вимагає значних часових та емоційних зусиль. Існують багато бар'єрів, що перешкоджають розвитку жінок у підприємстві, таких як відсутність необхідних ділових знань та досвіду, складнощі у поєднанні бізнесу з вихованням дітей та низький статус жінок у суспільстві [1].

Жіночий підприємницький сектор включає галузі, такі як торгівля, готельно-ресторанний бізнес, краса, освіта та здоров'я. Обмеження соціокультурних стереотипів та менша прибутковість можуть пояснювати, чому жінки вибирають ці сфери. Багато жінок працюють самостійно або в партнерстві, оскільки це більш зручно з домашніми обов'язками та доглядом за сім'єю.

Жінки також цікавляться підприємствами, що вирішують соціальні та екологічні проблеми. Вони приділяють увагу здоров'ю своїх співробітників та балансу між кар'єрою та особистим життям. Розвиток їхніх підприємств відбувається з урахуванням гендерної рівності та специфічних потреб жінок. Жінки-підприємниці також створюють нові робочі місця для інших жінок [2].

Успіх жіночого підприємництва має життєво важливе значення для економічного зростання. Згідно з дослідженням McKinsey Global Institute, рівні можливості для жінок можуть сприяти збільшенню до \$12 трильйонів до глобальної економіки до 2025 року. Існує навіть потенціал для збільшення цієї суми до \$28 трильйонів. Це приблизно еквівалент розміру об'єднаних економік Китаю і США сьогодні [3].

Різноманітні сфери, такі як технології, охорона здоров'я, фінанси та сталий розвиток, відзначаються великою кількістю жінок-підприємниць, які активно беруть участь у створенні власних підприємств. Наприклад, в Україні на 2021 рік жінки відкрили на 25 тисяч ФОПів більше, ніж чоловіки, що свідчить про їхню активність у підприємстві, як повідомляє YouControl. Підприємства, створені жінками, надають багато нових робочих місць, а також мають суттєвий вплив на економіку, займаючи важливу позицію серед малих та середніх підприємств у всьому світі. Згідно з даними Міжнародної фінансової корпорації (IFC), жінки володіють приблизно 30-37% всіх малих та середніх підприємств (МСП) у світі, що відіграє важливу роль у створенні робочих місць та зростанні ВВП [4].

Тисячі жінок досягли успіху в бізнесі та побудували власні прибуткові підприємства. Ось кілька прикладів відомих у світі жінок: Шеріл Сандберг (генеральна директорка Facebook), Гвенет Пелтроу (засновниця компанії Goop), Маріанна Шварцман (засновниця і головна виконавча директорка Theranos), Сара Блаклі (засновниця і головна редакторка The Huffington Post), Гелен Гріко (головна виконавча директорка IBM), Вероніка Скотт (засновниця та головна виконавча директорка жіночого одягу Fabletics). В Україні також велика кількість жінок-підприємців. Наприклад, Філя Жебровська (голова наглядової ради «Фармак»), Юлія Бадрітдінова (генеральна директорка McDonald's в Україні), Інга Андреева (генеральна директорка Mastercard в Україні та Молдові), Наталія Бондарєва (власниця і керуюча директорка Bayadera), Лера Бородіна (співзасновниця б'юті-простору G. Bar, концепт-стору SO DODO та засновниця сервісу оренди суконь Oh My Look!), Ірина Волк (генеральна менеджерка Dell EMC в Україні), Олена Волошина (глава представництва Міжнародної фінансової корпорації (IFC) в Україні), Галина Герєга (співзасновниця гіпермаркетів «Епіцентр К»), Валерія Гонтарева (Фінансист, реформатор), Анна Горкун (власниця і CEO 46 Parallel Wine Group) [1].

Жінки приносять новаторські ідеї та стратегії, часто знаходячи нестандартні та оптимальні рішення для проблемних ситуацій, навіть якщо вони ще не мають великого досвіду в бізнесі. Незважаючи на певний прогрес, ми маємо і надалі прагнути рівноправ'я в бізнесі.

Отже, участь жінок у підприємстві відіграє ключову роль у розвитку економіки та досягненні гендерної рівності. Жінки приносять унікальні погляди, які сприяють кращому розумінню потреб різних сегментів споживачів. Розширення прав і можливостей жінок сприяє економічній диверсифікації, підвищує продуктивність та рівність доходів. Запровадження рівноправної участі жінок у бізнесі позитивно вплине на загальний розвиток суспільства, сприяючи інноваціям та збагачуючи загальний потенціал економіки.

Список використаних джерел:

1. Краус Н. М., Краус К. М., Поченчук Г. М. Жіноче підприємництво: ризики, інструменти підтримки, механізми реалізації. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 2. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/180/182>

2. Валентина Смаль Аналітичне дослідження «Інклюзивний розвиток бізнесу: жіноче підприємництво», Київ, 2018. URL: http://pleddg.org.ua/wpcontent/uploads/2019/05/Woman_Business_PLEDDG_2019.pdf
3. Роль жінки в інклюзивному сталому розвитку. Центр ресурсоефективного та чистого виробництва. URL: <http://www.recpc.org/wp-content/uploads/2020/09/Women-5SDGUKR.pdf>
4. Міжнародна фінансова корпорація. URL: <https://www.ifc.org/>.
5. Гринько Т.В., Петренко Н.А. Сучасні проблеми розвитку жіночого підприємництва в Україні. *Економіка і менеджмент 2018: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку*: зб. наук. праць Міжнар. наук-практ. Конф., 19-20 квіт. 2018 р.: у 8 т. Т. 3. Концептуальні засади управління торгівельною діяльністю підприємств в умовах глобалізації. Дніпро: Біла К.О. 2018. С. 79-81.

Продащук В. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ

В УМОВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ У СФЕРІ ПОСЛУГ

Розвиток підприємницьких здібностей багато в чому залежить від масштабу бізнес-діяльності. З одного боку, звичайно ж, великий бізнес в особі державних монополістів чи транснаціональних компаній має ширший потенціал для забезпечення зростання підприємницької спроможності своїх співробітників, у тому числі і менеджерів вищої ланки, відповідальних за прийняття не тільки оперативних, а й стратегічних рішень з погляду ведення підприємницької діяльності у сучасних економічних умовах. З іншого боку, саме суб'єкти малого та середнього бізнесу мають більш гнучкі та адаптивні інструменти для реалізації програм зі зростання власних підприємницьких компетенцій за рахунок вищого рівня мобільності, швидкості у прийнятті тих чи інших рішень та можливості отримання певного рівня підтримки з боку органів державної влади. Окремий вплив у цій ситуації має і сама галузева спрямованість – саме сфера послуг активно сприяє зростанню підприємницьких здібностей малого та середнього бізнесу.

Разом з тим, порівняно з великим бізнесом навіть у сфері послуг (наприклад, готелі або великі фірми з надання сервісного обслуговування побутової техніки населенню), малий та середній бізнес стикається із значною кількістю бар'єрів у розвитку підприємницьких здібностей. Серед найбільш значущих слід окремо згадати [1-4]: